

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς συνδέονται δύο προτάσεις που έχουν αντίθετο νόημα

Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες

Με λένε Θανάση Παπαδόπουλο, πιγαίνω στην Τρίτη Δημοτικού και μένω στο σπίτι μου, στην Αθήνα, με τη μικρή μου αδερφή, τη μαμά μου και τον μπαμπά μου. Αυτή είναι η οικογένειά μου. Διάβασα κάπου πως όλες οι οικογένειες δεν είναι σαν τη δική μου και ότι υπάρχουν πολλές διαφορετικές οικογένειες όχι μόνο από χώρα σε χώρα κι από εποχή σε εποχή, αλλά και μέσα στην ίδια πόλη, στην ίδια γειτονιά. Για παράδειγμα, μια οικογένεια σαν τη δική μου, που αποτελείται από δύο γονείς και τα παιδιά, που μένουν όλοι στο ίδιο σπίτι, είναι αρκετά συνηθισμένη, αλλά έχει ένα ασυνήθιστο όνομα: λέγεται πυρηνική οικογένεια.

Αν ζούσαμε σε άλλη εποχή, θα μέναμε μάλλον όλοι μαζί, στο ίδιο σπίτι, στο χωριό του πατέρα του παππού, δηλαδή του προπάππου μου. Οι μεγάλοι θα διούλευαν όλοι μαζί στα χωράφια, στο περιβόλι και στον κήπο. Οι γυναίκες θα μαγείρευαν και θα έφτιαχναν ψωμί και τα παιδιά θα κοιμόμασταν όλα μαζί στρωματούδα, στο ίδιο δωμάτιο. Σίγουρα θα ήμασταν μια μεγάλη ενδιαφέρουσα οικογένεια, που αλλιώς λέγεται και διευρυμένη, γιατί περιλαμβάνει περισσότερες από μία γενιά: τη γενιά του προπάππου, του παππού, του μπαμπά και τη δική μας.

Οι περισσότερες οικογένειες –τουλάχιστον στην Ευρώπη– είναι πυρηνικές. Και σ' αυτό το είδος οικογένειας όμως υπάρχει ποικιλία. Για παράδειγμα, ο θείος μου είναι παντρεμένος και έχει με τη γυναίκα του –τη σύζυγό του, όπως λένε– ένα κοριτσάκι που του χρόνου θα πάει Πρώτη Δημοτικού. Αυτή η ξαδερφούλα μου, όταν ήρθε στο σπίτι του θείου μου, ήταν ακόμα πιο μικρή, αλλά δεν ήταν και τελείως μωρό. Τότε μου είπαν πως η ξαδερφούλα μου είναι δικό τους παιδί, μόνο που δεν το έχουν γεννήσει αλλά το έχουν υιοθετήσει. Νομίζω πως δεν υπάρχει καμία διαφορά, αν είσαι υιοθετημένος, αφού το ίδιο σε αγαπάνε όλοι.

Τα άλλα μου ξαδέρφια είναι παιδιά της θείας μου, της αδερφής του πατέρα μου δηλαδή. Έχουν δύο σπίτια και δύο δωμάτια το καθένα! Ο ξάδερφός μου είπε πως στην αρχή δεν του άρεσε καθόλου. Ωστόσο, τώρα συνήθισε. Βλέπετε, οι δικοί του γονείς, η θεία μου με τον άντρα της, πήραν διαζύγιο. Διαζύγιο παίρνουν τα ζευγάρια που παντρεύονται και το μετανιώνουν, δηλαδή μετά βλέπουν πως δεν ταιριάζουν κι αλλάζουν γνώμη. Τότε τα παιδιά ζουν με τον έναν από τους δύο γονείς, αλλά βλέπουν και τον άλλον όποτε θέλουν.

Ξέρω, βέβαια, ότι υπάρχουν και παιδιά που έχουν μόνο μπαμπά ή μόνο μαμά. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για διάφορους λόγους. Μπορεί να μη ζει ο ένας από τους δύο γονείς. Μπορεί, πάλι, να έχεις έναν μπαμπά και μια μαμά, αλλά να ζεις με τον έναν από τους δύο, κι έναν καινούριο μπαμπά, που λέγεται πατριός, ή μια καινούρια μαμά, που λέγεται μητριά. Αυτοί λέγονται θετοί γονείς.

Όταν μεγαλώσω και κάνω δική μου οικογένεια, δεν ξέρω ακόμα πώς θα μοιάζει. Η γιαγιά λέει πως καμιά φορά αποφασίζεις εσύ και καμιά φορά αποφασίζει η ζωή για σένα. Εγώ δεν καταλαβαίνω τελείως τι σημαίνει αυτό. Αν και είμαι ακόμα μικρός, πιστεύω ότι το πιο σημαντικό σε μια οικογένεια είναι να είναι όλοι καλά μεταξύ τους, να συζητάνε και να βοηθάνε ο ένας τον άλλον.

περιοδικό «Ερευνητές», Η Καθημερινή, τεύχος 224, 17/5/03 (διασκευή)

1. Αφού διαβάσετε το άρθρο, σημειώστε Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος) δίπλα στις παρακάτω προτάσεις:

- Η πυρηνική οικογένεια αποτελείται από τους παππούδες, τους γονείς και τα παιδιά.
- Οι διευρυμένες οικογένειες έχουν περισσότερα μέλη από τις πυρηνικές.
- Σε μια οικογένεια είναι υποχρεωτικό να υπάρχουν και οι δύο γονείς.

Tότε τα παιδιά ζουν με τον έναν από τους δύο γονείς,

αλλά / μα / όμως / ωστόσο

βλέπουν και τον άλλον.

Στο παράδειγμα βλέπουμε με ποιον τρόπο μπορούμε να συνδέσουμε με αντιθετικούς συνδέσμους δυο όμοιες ανεξάρτητες προτάσεις που έχουν αντίθετο νόημα.

Ακόμα, υπάρχουν εξαρτημένες προτάσεις που ξεκινούν με αντιθετικούς συνδέσμους (*αν και, μολονότι, παρ' όλο που, ακόμη κι αν*) και το νόημά *tous* είναι αντίθετο από το νόημα της ανεξάρτητης πρότασης:

Αν και είμαι ακόμα μικρός, πιστεύω ότι το πιο σημαντικό σε μια οικογένεια είναι να είναι όλοι καλά μεταξύ τους.

Οι προτάσεις αυτές πλέγονται εναντιωματικές ή παραχωρητικές.

Επίσης, χρησιμοποιούμε και μια άλλη μορφή αντιθετικής σύνδεσης για να τονίσουμε περισσότερο το δεύτερο μέρος της. Δείτε το παράδειγμα από το κείμενο:

Υπάρχουν πολλές διαφορετικές οικογένειες όχι μόνο από χώρα σε χώρα κι από εποχή σε εποχή, **αλλά και μέσα στην ίδια πόλη.**

2. Συνδυάστε τις προτάσεις της στήλης A με αυτές της στήλης B με τον κατάλληλο τρόπο, χρησιμοποιώντας αντιθετικούς συνδέσμους.

A

1. Δεν τον ξέρω πολύ καθά...
2. Θα το αγοράσω...
3. Λυπήθηκε πολύ...

B

- A. ... δεν έκλιψε.
- B. ... τον συμπαθώ.
- Γ. ... δεν το χρειάζομαι.

3. Μια λέξη σε κάθε ομάδα δεν ανήκει στην ίδια οικογένεια με όλες τις υπόλοιπες. Μπορείτε να τη βρείτε;

- απόγονος - γενιά - γονείς - ανταγωνιστής
- παιδί - παιδαγωγικός - επίπεδο - παιδίατρος
- τροφή - συνοικία - κάτοικος - οικότροφος
- μπτρόπολη - μπτριαρχία - αρχοντικός - μπτέρα

4. Μπορεί ένα κείμενο να μην έχει καθόλου δίψηφα, διφθόγγους και συνδυασμούς φωνηέντων; Κι όμως, μπορεί! Εκτός αν τα συμπληρώσετε εσείς.

Ποτέ μ_____ δεν _____ χα ζήσ_____ Πάσχα σε χωρ_____ κ_____ κάθε Μεγάλη Εβδομάδα ήταν το μεγάλο μ_____ όν_____ ρο. Ακόμα θυμόμ_____ ν εκ_____ νη τη ζωγραφ_____ στο βιβλίο τ_____ σχολ_____ με το αρνάκι στη σ_____ βλα κ_____ γύρω τριγύρω η_____ κογέν_____ α να χ_____ ρετ_____ κ_____ να δ_____ σκεδάζ_____.

Π_____ δ_____, γον_____, s, παππ_____ δες και στο βάθος της ζωγραφ_____ s να χορ_____ ν τσοιλ_____ δες. Σαν π_____ δί δεν _____ χα την τύχη να μπω στον πίνακα.

Σκέφτηκα τη ζωγραφ_____ την από το αναγνωστικό τ_____ δημοτικ_____ και το μυαλό μ_____ άρχισε να π_____ ρν_____ μπροστά κ_____ να σχηματίζ_____ την πραγματικότητα.

Αντώνης Σουρούνης, *Πάσχα στο χωριό*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1991 (διασκευή)

5. Η σχολική εφημερίδα ετοιμάζει αφίέρωμα για τη 15η Μαΐου, την Παγκόσμια Ημέρα της Οικογένειας, και θα δημοσιευτούν τα τρία καλύτερα κείμενα. Για τον σκοπό αυτό γίνεται στην τάξη σας διαγωνισμός γραπτών κειμένων.

Αφηγηθείτε σε 150-200 λέξεις ένα συγκεκριμένο οικογενειακό περιστατικό και κλείστε το κείμενό σας με την τελευταία φράση του κειμένου «Το πιο σημαντικό σε μια οικογένεια: να είναι όλοι καλά μεταξύ τους, να συζητάνε και να βοηθάνε ο ένας τον άλλον». Δώστε στο κείμενό σας έναν τίτλο και μπορείτε, αν θέλετε, να το συνοδέψετε με σχετικές εικόνες ή φωτογραφίες.

Επαναδημπτικοί πίνακες της ενότητας για να διορθώσω το γραπτό μου

(κοίταξε πρώτα στη σελίδα 30 τον πίνακα: Διορθώνω το γραπτό μου)

Σημειώνω στη δεξιά στήλη του πίνακα ένα + για όσα νομίζω ότι έχω γράψει και ένα - για όσα δεν έχω γράψει. Στη συνέχεια συμπληρώνω όλα όσα λείπουν για να είναι το γραπτό μου πλήρες.

Πώς περιγράφουμε έναν άνθρωπο

Γράφουμε:

- Ποιο είναι το όνομά του και η ηλικία του.
- Με τι ασχολείται.
- Ποια είναι η σχέση μας μαζί του.
- Πώς μοιάζει (η εξωτερική εμφάνιση) – ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.
- Πώς είναι ο χαρακτήρας του, οι συνήθειές του.
- Τι κάνουμε μαζί.
- Περιστατικά σχετικά με αυτόν ή αυτήν.
- Συναισθήματα και σκέψεις για το πρόσωπο αυτό.

Χρησιμοποιούμε:

- Ενεστώτα (συνήθως) ρημάτων.
- Επίθετα και επιθετικούς προσδιορισμούς.

Μπορείτε να διαβάσετε από το Ανδολόγιο:

Νικηφόρος Βρεττάκος, *Η μπέρα μου στην εκκλησία* (σελ. 77)

Λευτέρης Παπαδόπουλος, *Η μάνα μου* (σελ. 81)

Ροάλντ Νταλ, *Η καρδιά ενός ποντικού* (σελ. 85)

Ναζίμ Χικμέτ, *Νανούρισμα* (σελ. 88)

Μάνος Κοντολέων, [Αποκριάτικη ιστορία] (σελ. 90)

Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, *Η μαμά μας η θάλασσα* (σελ. 95)

I. Δ. Ιωαννίδης, [Το κακασιανό παραμύθι] (σελ. 99)

Διαβάστε - Λείτε - Ακούστε - Επιλογείστε

Καθιότσος Παντελής, *Πατέρας και γιος*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995

Μανθόπουλος Δημήτρης, *Μέρες της Αλκυόνης*, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 1993

Μάρρα Ειρήνη, *Μια ιστορία για δυο*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1985

Μεταξά-Παξινού Μαίρη, *Σώσ και αβλαβής από... την οικογένεια*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2003

Παναγιωτοπούλου Λίτσα, *Ένας μπαμπάς για μένα*, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, 1990

Σαρή Ζωρζ, *Το ψέμα*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995

Ένα καλοκαιρινό παραμύθι, Ουλφ Μάλμπρος, 2000

Ένας πατέρας με 25 παιδιά, Χουάνγκ Χονγκ, 2001

Δύσκολοι αποχαιρετισμοί: ο μπαμπάς μου, Πέννυ Παναγιωτοπούλου, 2002

Το παιδί που ήθελε να γίνει αρκούδα, Γιάννικ Χάστρουπ, 2002

Η Μάγια, στίχοι Ο. Ελύτης (από τις *Μικρές Κυκλαδες*), μουσική Μ. Θεοδωράκης

Κοιμήσου, αγγελούδι μου, στίχοι Κ. Βίρβος, μουσική Μ. Θεοδωράκης

Νάνι του ρήγα το παιδί, στίχοι Ν. Γκάτσος, μουσική Μ. Χατζδάκης

Οι δίκοι μου, στίχοι Γ. Νεγρεπόντης, μουσική Μ. Λοΐζος